

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Hranilnice.

Glas s Spodnjega Štajerskega.

Gospodarsko vprašanje trka čim dalje tem glasneje na naša vrata; kmetski stan in stan malih obrtnikov sta v opasnosti, da jih kapital združi; velika obrtnija je, ne brez pomoči liberalne sisteme, rokodelcem delo vzela, in nikdo se nij vprašal, kako bi se dalo rokodelstvo odškodovati, da bi se pogina otelo; posestvo je zadolženo in kapitalu hlapčuje; dolžnosti so večje, kakor dohodki. Vladajoča konservativna stranka graja prejšnjo liberalno, da se le-ta v osemnajstih letih svojega vladanja reševanja gospodarskega vprašanja še lotila nij; protivna stranka graja vladajočo, da v dveh letih svoje vlade za gospodarsko vprašanje družega iznašla nij, kakor obečajoče lepe besede; kmetski in rokodelski stan pa obupno gledata v prihodnost, pa si ne moreta sama pomagati, kakor si svojega stanja nijsta sama zakrivila. Žurnalistična dolžnost pa je, javne odnose kontrolirati, uzroke gospodarske bolezni razkrivati, poučevati, razvijati in nasvetovati sredstva, katera bi utegnila pripomoči k zboljšanju.

Pri gospodarskem vprašanju zavzamejo hranilnice važno mesto, ker one so postale posredovalke mej kapitalom in posestvom. Ne bode odveč opozorjenje, da je ravno v zgoraj omenjenih osemnajstih letih gospodarskega „razcvita“ največ hranilnic v življenje stopilo. Tudi v „predhranilniškej“ dobi denar nij v škrinjah mrtev ležal, ampak je uspešno delal v posestvu, obrtniji itd., kjer je bil neposredno investiran. Ko pa so se hranilnice ustanovile, je denar, ker so se mu tu pri večji sigurnosti

še sploh velike obresti dajale, stekel se v hranilnice, in zapuščen kmetovalec je prisiljen bil, denar iskati tam, kjer ga je jedino našel — v denarnih zavodih. Hranilnice so sicer, kakor prvi paragraf vseh njihovih pravil pravi, dobrodejni zavodi z namenom, da „učé ljudi štediti“, v resnici pa so vse hranilnice naposled osnovane iz sebičnosti in zaradi dobička, kakor vsako denarno podjetje. Od tod izvira, da ravno tako, kakor kupec draže kupčuje, če se mešetarja poslužuje, nego če bi sam k prodajalcu šel, ravno tako denar tistega draže stane, ki ga v hranilnici vzame, kakor tistega, ki ga pri poštenem kapitalistu dobi.

Največ hranilnic so mesta v življene spravila, da z mešetarskim dobičkom mestne potrebe pokrivajo, in da si županje kot hranilnični načelniki, posebno če se odvetniki, žepe polnijo. Da so hranilnice v principu dobrodejne naredbe, ne da se tajiti; a praksa se od principa mnogokrat tako razlikuje kakor noč od dneva. Dve temni strani imajo hranilnice: ravnanje z rezervnim zakladom, in ravnanje z dolžniki. Ako so se hranilnice zares rodile iz človekoljubnosti, tedaj ne bi smele mešetarskega dobička iskati, ampak ostati bi morale podpiralnice denarja potrebnih. Iz tega logično sledi, da si hranilnice ne bi smele nakopičevati večjega rezervnega zaklada, kakor je za sigurnost upnikov neobhodno potrebno, in da dohodkov tega zaklada ne bi v drugo smele obračati kakor v prid tistih, katerih uprav je ta zaklad, in to so njega vplačevalci dolžniki. Krivo tedaj je, ako n. p. mestne hranilnice ljudi z velikimi obrestmi gulijo, samo zaradi hitrega narastanja rezervnega zaklada, da potem z obrestmi tega za-

klada svojevoljno palače zidajo, mestno svečavo plačujejo in — po partaitagih potujejo. V hranilnici tisti denar jemljejo, kateri so ga potrebni; reveži pa ne morejo mestom darov dajati. V Razvanji pri Mariboru stoji velika nemčevalna šola. Pravijo, da jo je postaviti dal dr. Reiser, odvetnik na Dunaji. To nij res. Ta palača je zidati od krvavih žuljev tistih, kateri so si pa dunajske hranilnici denarjev izposodili, in od katerih si dr. Reiser kot hranilnični odvetnik vsako leto, kakor pravijo, zasluži 36.000 gl. dohodka. V Ptuji stoji velika bolnica z napisom, da jo je graška hranilnica na svoje stroške dala zidati. To nij res. Mursko-dravskopoljski, haloški, goriški kmetovalci, v obče dolžniki hranilnice so jo zgradili. Taki javni zavodi kakor bolnice so potrebni, ali stavijo jih naj tisti, kateri imajo denarja obilo, pa ne tisti, kateri ga imajo premalo. Dohodki rezervnega zaklada bi se morali obračati v prid vplačevalcev tako, da bi se jim vsako leto obresti za toliko znižale, kolikor dohodki tega zaklada znašajo; vsako drugo ravnanje s temi dohodki je nepravilno.

Celo nemoralno pa je mnogokrat ravnanje z dolžniki. Ostanimo pri mestnih hranilnicah. Tu so navadno vsikdar županje tudi načelniki hranilnice. Skušnja nas uči, da tu najbolj ustavovorni odvetniki za župansko ali podžupansko čast kortešujejo, ali za Boga! ne z namenom, da bi za mesto kaj dobrega storili, ne, iz gole sebičnosti, da bi kot načelniki hranilnic dolžnike kot dobre dojne krave molzli, in da bi pri volitvah volilce, če so hranilnični dolžniki, za svojo stranko terorizirali. Tu se toži več, kakor je potrebno. Vzemite uradni graški list v roke, pogledite si oznanilo in re-

Listek.

Nekaj o grškej komediji in satiri.

Spisal V. Precétski.

Šaloigra ali komedija se je ob enem z žaloigro razvijala, pa nam vender njena zgodovina nij tako na tanko znana, kakor zgodovina in razvitek žaloigre. Začela se je okolo 50. olimpijade (okolo 580 pr. Kr.) v Atiki ter se gojila na deželi, kjer je v običajih prostega naroda našla obilo hrane, ter si nij upala v glavno mesto. Tako je bila dolgo poznana samo le na deželi in nij se dosti storilo za njen napredek, dokler se nij preselila v Sicilijo.

Modrijan Epicharmos začel je šaloigro po ravno istih ali enakih postavah kovati, kakor je je imela žaloigra. Njegova dela bila so poznana v vsej Greciji ter se stavila v izgled in tako nij dolgo trajalo, ka si je komedija pridobila isto priznanje kakor tragedija, v vsej Greciji posebno pa v Atenah.

Mej prve znane nam pesnike komedije spadajo Magnes, Kratinos, Pherekrates, Eupolis in Aristophanes. Vsi ti možje živeli so v času Periklovem.

Naslovi takratnih komedij so res nekoliko čudni ter se dostikrat šaloigre ravno tako zovejo kakor žaloigre. Tako se nahajajo postavim komedije pod naslovi „Niobe, oblaci, zemlja in morje“ i. t. d. Vidi se torej, ka so si pesniki šaloigre prizadevali občinstvu dopasti, kako pa so dosegli ta svoj namen, to jim je bilo vse jedno. Radi so ravno iste predmete obdelovali, kakor njihovi tekmeči, pesniki tragedije. Pri Aristophanovej Niobi se je občinstvo smejala, pri Euripidovej pa jokalo. Boge in junake so travestirali in pri tacih prilikah je smešno bilo največkrat le to, ka nijso bili ti svojej slavi primerno oblečeni.

Nahajamo tudi šaloigre pod imeni „Bachos in Herkules“. Pri karakteristiki teh dveh mož predstavljali so prvega kot strašnega strahopetca, drugega pa kot groznega požeruha.

Epicharmos popisuje vse mu znane ribe in školjke ter je stavi Herkulu na mizo, da bi si utišil ta svoj neizmerni glad. Enako so opisovali zlato dobo: „V tem srečnem veku nij trebalo niti sužnjem niti rokodelcem; po potocih in rekah stekala se je okusna in tečna juha; vino padalo je v podobi dežja iz neba; človek je posedaval v senci plodnih dreves in pečeni tiči letali so okolo njega proseči ga, da bi je sprejel. Enok bo še se zopet vrnil ta lepi čas, ko bom mizi zapovedal, da se pokrije, čaši, da se z vinom napolni, na pol pečenej ribi, da se obrne na drugo stran ter oljem polije“. Take besede veljale so tistim ljudem, ki ne morejo uživati sladkosti življenja, ki pa radi verujejo, da jim ne bo to in ne more biti vedno odrečeno. Nekateri pisatelji so tudi včasih svojim igralcem dajali nespodobna oblačila, ter jim dali zmerjati posamezne ljudi, samo ka bi se tako prikupili gori omenjenej vrsti ljudi.

Nekateri pesniki so obdelovali ta predmet

cite, ali nij res, da tretjina inseratov oznanja licitacije posestev zavoljo dolga graškeje, ptujskeje, mariborskeje hranilnici itd. Ravno za dobe hranilnic je največ posestnikov na kant prišlo. Na Spodnjem Štajerskem imamo v vsakem mestecu in trgu hranilnico, katere v primeri z ma'im kapitalom delajo. Vsaka hranilnica ima svojega dobro plačanega uradnika. Ta ima obilo prostega časa. Zakaj ne bi on sam tožeb pisal, oziroma natisnenih obrazcev izpolnjeval, in pri sodnji tožeb sam zastopal? To bi dolžnika, kateri n. pr. hranilnici kakih 500 gld. kapitala dolguje, z obravnavo vred, kjer se navadno pogodba sklene, stalo 4 gld. 15 1/2 kr., kar bi bilo delu primerno in dolžnika ne bi obtežilo. Recimo, hranilnica vloži na leto dve sto tožeb po 500 gld. Po zgornjem računu bi tožbinski troški do izvršbe znesli vkupe 831 gld. Od tega bi hranilnici čistega zaslužka ostalo 480 gld., polovica letne plače hranilničnemu uradniku. Na to bode mi vender gospod župan odgovoril: „Kje pa je moj zaslužek, kaj imam jaz potem za svoje županovanje? Če mi županstvo nič ne nese, pak si znate drugega župana iskati.“ In zares, tožbinske obrazce župan rajši sam izpolnjuje, s tem razločkom, da župansko črnilo stroške precej poviša. Pri županu pride tožba z obravnavo navadno na 18 gold., pri dvesto tožbah tedaj na 3600 gld.; in ker kolki pri njem niso dražji, ima on do obravnave čistega dobička 3249 gld., in to je uže lepa plača za tako rokodelsko pravoslovje. Potem še pride izvršba, prelaganje, ustavljanje izvršbe, in ta se najprej izvede proti možu, potem proti ženi kot sodolžnici, samo da se stroški podvojijo; če se tožba ustavi, se pozneje ne ponovi več, ampak vsikdar se nova tožba uložijo, kar je sicer nepostavno, ali stroški so večji. In to županu ugaja! Za reasumiranje tožbe sodnije ne pripoznajo več, kakor 3 gl. 79 1/2 kr. ali kaj. za novo instruirano tožbo pa kakih 18 gold. in za to se uže izplača, da se blanket na novo izpolni. Če tudi sodnija stroške odmeri, se župan za to odmerjenje malo briga, ampak si da plačati po svojem višjem računu; ako pa dolžnik tega storiti neče, se mu žuga z odvedjo kapitala in dolžnik se umeči! Tako se dolžniki s postavnimi in nepostavnimi sredstvi gulijo, in samo vprašanje časa je, kedaj da pridejo na kant! Ostanimo pri tem, da je hranilnica na leto 200 tožeb à 500 gld. vložila; 5% obresti od tega kapitala znašajo na leto 5000 gold., katere so dolžniki prav za prav dolžni. Koliko pa morajo dolžniki pri g. županu

plačati? Zraven teh 5000 gld. kot obresti še drugih **15.000 gld.** za stroške!

Politične oblasti imajo dolžnost poslovanje hranilnice nadzirati: „tú bi bilo treba ljudstvo varovati pred oderuštvo. Kmetijski zbor pri Mariboru je dobro zadel, da je to vprašanje vzel v pretres.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. julija.

„Ministerstvo Taaffejevo stoji trdno, da, trdneje kot je prej stalo“, tako poročalo se je te dni z Dunaja v Prago. To pa je zopet izbudilo **ustavoverne** duhove, da so jeli kričati, da vender vlada Taaffejeva mora pasti, ker se jej nij posrečilo v dveh letih pomiriti in spraviti avstrijske narode. Kako nelogično sklepanje! Vprašati se mora, je bilo li mogoče izvesti spravo? Vsakdo mora odgovoriti, da ne. Saj vsak razumnik vé, da ustavovernej stranki nij za spravo, nje dejanje gre le na to, da bi si zopet priborila vladarstvo, vse drugo jo malo briga. In s to stranko sklepati spravo? Le pogledimo, kako so se obnašali c. kr. uradniki pri nas! Imenovali so naše najsvetejše svetinje, naš narodni jezik „sausprache“, žalili in zaničevali so c. kr. šolski nadzorniki pri vsakej priliki naše ljudstvo! S tako stranko sprava je nemogoča in tudi nij treba, da bi se izvela. Če se torej do zdaj Taaffeju nij posrečilo vse, kar je nameraval, gotovo mu ne bode upal pogum, da odločno in vstrajno dalje hodi po poti, katero je nastopil. Narodi avstrijski pa so zdaj srečnejši kot so bili pod prejšnjimi vladami in to je delo Taaffejevo. Mi pa se trdno nadejamo, da se vlada ne bode ustrašila demonstracij od razkosane ustavoverne stranke in da bode izvela enakopravnost.

„Wiener Ztg.“ naznanja, da je opat benediktinskega samostana v Kremsminsteru P. Celestin **Ganglbauer** imenovan knezo-nadškofom dunajskim. Dne 15. avgusta se bode slovesno vršila intronizacija.

V **Šleziji** je bil te dni imenovan udom deželnega šolskega sveta opavski prost Šum. To je mož, čegar tendencije gredo na to, da se izvede jezikovna enakopravnost. Do zdaj je bil šlezijski deželni šolski svet tako sestavljen, da so v njem se šopirili le Nemci, da si je večina prebivalcev slovanska. S tem imenovanjem je zopet pokazala vlada, da resno misli na spravo mej narodov, da hoče uresničiti besede: Vsem jednake pravice!

Vnanje države.

Iz **Petrograda** se poroča v „Regierungsbote“, da je veliki knez Konstantin Nikolajevič na lastno prošnjo bil odpuščen kot prvosednik državnemu svetu, kot prvosednik glavnemu komitetu za vravnavanje kmetijskih zadev, in da se mu je pustilodostojanstvo generalnega admirala in generalnega adjutanta. Imenovan pa je veliki

knez **Aleksej Aleksandrovič** glavnim poveljnikom brodovja s pravicami generalnega admirala.

Iz **Sofije** se poroča, da bode mesto bolgarskega ministra za notranje zadeve zasedel general **Domontovič**. Baje je ta general priljubljen pri Bolgarih in pričakuje se od njega, da bode mir napravil v deželi.

V **Franciji** so zdaj vsa druga vprašanja potisnena v kot, govori se le o volitvah. Položaj mej strankami pa je tak, da se ne more določiti, katera bode zmaga. Razgovori o volitvah pouzročajo v zbornici burne nastope.

Najnovejša poročila iz **Tunezije** zopet pripovedujejo o krvoprelitju. Pri Badesu je baje 1500 Arabcev umorilo 7 Evropejcev. Evropejci so se morali umakniti v Tunis, kjer so pa skoro vse zaloge zaprte.

V **Belgiji** je vedno še vprašanje o razširjenji volilne pravice na dnevnem redu. V Belgiji namreč veljajo temeljni zakoni od leta 1831. Ti temeljni zakoni pa imajo to napako, da dovoljujejo le malemu številu volilno pravico. Vlada, kakor opozicija v Jansonom na čelu, čutijo, da se mora ta zakon spremeniti, a vlada se boji v svetem strahu razrušiti to staro relikvijo, ki dovoljuje volilno pravico le onim državljanom, ki plačujejo na leto sto frankov, da je ta zakon za zdani čas nerabljev, a da bi to staro šaro vrgla v kot, njima poguma, meneč, da bi potem odprla pot socializmu v Belgijo.

Najnovejše vesti o zdravju predsednika zedinjenih držav **Garfielda** so neugodne; stanje se je shujšalo.

Dopisi.

Z Dunaja 25. julija. [Izv. dopis.] (V „obrambo“.) Dunajski dopisnik v „Slovenskem Narodu“ štev. 142 odgovarja „obrambi“ odbora „slovenskega literarnega društva“ za zdaj sledeče: Vaša „obramba“, možje „literarnega društva“ — ali da bode krajše: literarni možje mislite, da je napravila na me velik utis. Vi si domišljujete, da ste se zelo mogočno postavili! Nekateri, ki imajo čast, poznati Vas, pisali so mi, da je Vaša obramba napravila nanje tak efekt, kakor da bi bil kdo na visokem griču sto meterskih centov slame zažgal ali pa, ko bi bile Sturmerju kopa raket na jeden hip šla v zrak. Doseženi kratek uspeh pa Vam gotovo uže dela strah. Da, efekta ste se menda, o literarni možje, najbolj sami ustrašili. Kajti, tega menda vender ne boste mislili, da ste se svojim delom desetletnega dopisnika „Slovenskega Naroda“ ugnali v kozji rog? Od prezgodaj umrlega nepozabljivega mi Jurčiča hranim par priznanjevalnih spominov. Ko bi bil tak butelj-Matevž, za kakoršnega me Vi, o literarni možje, po Vašej obrambi sodeč sma-

bolj splošno, drugi pa so naravnoč zbadali posamezne. Nij koristilo takemu možu niti premoženje niti visoka in častna njegova služba, celo imenovali so ga na odru zasmehovaje ga, če jim je le količkaj uzroka dal, da so spustili nanj svoje ostre puščice. Tako ostrá naša komedija zdaj nij, jej je predmet le abotno družtveno življenje.

Takrat so se pesniki posluževali celó grdih lažij, samo da so si ohladili svoje srda kipeče srce. Dostikrat so se lotili tudi modrijanov in tragičnih pesnikov. Aristophanes nam je v jednej svojih iger, zasmehovaje Platona, narisal celo državno ustavo. Ta je tudi vse svoje življenje zbadal Euripida in ravno isto občinstvo, ki je občudovalo Euripidove igre, ter ga slavilo, smejalo se mu je v komedijah. Enok so zasmehovali tragične pesnike kot take, drugokrat njihova dela zdaj zopet njihove stihe in tako jim je bil vsak predmet dobro sredstvo k njihovim namenom.

Kreon je Aristophana obdolžil, ka si je po kvivici meščanstvo pridobil. Aristophanes se je se vé da branil in ko se je po polnem opravičil, nij na drugo mislil, kakor na osveto. Srda mu je kipeló srce in spisal je igro proti Kreonu, v kojoj ga močno psuje. Ko pa nikdo nij hotel narisati naobraznice za tako strašnega moža in nikdo prevzeti njegove role, nastopil jo pesnik sam, namazavši si obraz drožmi ter z veseljem videl, kako se je občinstvo radovalo psovanju, ki je veljalo glavi države, Kreonu, kojega so vsi slavili.

Ker je ta igra dopala, je Aristophanes odslej vedno alegorično kritiziral o državnih razmerah. Zdaj dokazuje potrebo, da se konča uže dolgo trajajoč boj, zdaj pa govori o neslogi, ki tlači državo itd. Dva igralca Kallistratos in Philonides sta ga zmeraj zdatno podpirala. Če se je prvi pokazal na odru, vedel je vsakdo, da gre nad abote privatnega življenja, če pa je nastopil drugi, bilo je zna-

menje, da je sledečej igri predmet pomanjkljivost vlade.

Očivestno je, da se je občinstvo, posebno pa prosto ljudstvo, veselilo tem in enakim igram, mej tem ko je boljši del in včasih vspehom godrnjal proti šaloigri in večkratni sklepi so nasprotovali njenemu razvoju. Enok se je komedija celo prepovedala, drugokrat prepovedalo se je imenovati osebe na odru in končno se je prepovedalo samo zasmehovanje viših uradov. Pa na to vse se je vender le kmalu pozabilo.

Po peloponeškem boji, ko je vladalo 30 mož, delovala je vlada na to, da so se pesnikom prikratile dosedanje pravice in svoboda in potem takem se je i komedija od l. 390. pr. Kr. naprej obrnila na drugo pot. Kor je zdaj navadno izostal, ker si boječi se bogatini niso upali plačevati zanj, posamezne osebe se niso več zasramovale — in taci prikazni več — in celo Aristophanes se je v svojih

trate, gotovo bi „dopisunstva pero“ bil že davno zavrzel za plot. Tako pa še nisem in tudi ne bodem in sicer osobito zmirom na Vašo „obrambo“ proti mojemu dopisu ne. Kar sem pisal, pisal sem iz dobrega prepričanja s premislekom, z vsem poudarkom. Oporeči ne bi hotel niti jedne črtici v mojem dopisu. Z ozirom na „literarnih mož“ rahle čutnice pisal sem mirno, brez strasti, zato sem mislil, da ne poreko, da sem kak fanatik, prenapetnež, kakor Vi, o literarni moške, niste.

A ravno z mirnim in stvarnim dopisom sem baje v najhujšo Vašo rano zadel. Bog ne daj da bi mi bilo zato žal. Saj sem videl, kakšen uspeh imel je moj dopis. „Slovenija“ je koj pridobila 20 novih udov, torej kacic 9 več, kakor jih imate, „literarni možje“ v svojem društvu po zadnjem „ljudskem številjenju“ (naznanil mi je to število „literarnega društva“ blagajnik g. M.)

V Vašej „obrambi“ naložili ste mi jih nekaj na pleča. Pa, sreča božja, čisto nič me nij zbolelo, da, okrepilo me je, kakor bi bil nove moči sesal iz matere zemlje. Če ste se znebili nekaj taci izrazov, ki jih imate v svojem zabavljalniku presneto mnogo, nič ne dé. Kolikokrat ste rabili „predrzo laž“, „neodstojno lehkomišljenost“, „smešno velikašenje“, „sebičnost“, „terorizem“ itd. vsakokrat sem mislil na nemško prislovico: „wie der Schelm selbst ist, so denkt er von anderen“.

Možje literarni! Nadejali ste se, da boste dokazali, kako krasno cvete sloga mej „Slovenijo“ in najstčlannim Vašim društvom, pa ste se zmotili slabo datirati Vaše „poslano“ proti „Sloveniji“ in Vašo „obrambo“. In v tistem „poslanem“ od 3. julija, ko Vas je bilo podpisanih sedem, ste se, o gospoda „literarni možje“, debelo lagali, odbor „Slovenije“ Vam je to dokazal — pačili ste sejo „Slovenije“, v katerej ste bili Vi trikrat zaporedoma od več nego $\frac{1}{5}$ glasov obsojeni. In zdaj kot odbor „slovenskega literarnega društva“ dokazujete, kaka zlata sloga je mej Vami in „Slovenijo“. O literarni možje, ali mislite, da nijmajo ljudje nič pameti, nič spomina, ki beró „Slovenski Narod“. V „obrambi“ od 3. julija trdite: „nesloge nij bilo do zdaj nobene“, „do zdaj je vladala sloga“ a v „poslanem“ datiranem od istega dne (3. julija), dokazali ste ravno nasprotno! O literarni možje, ali Vam je res „osupnenost“ vsled mojega dopisa vzela ves spomin!? Pravite, kako ste vneti za „Slovenijo“ (glej poslano od

3. julija!) pa pobijate njenega predsednika, ker Vam je napil na „slogo“, obžalujete njene odseke, pačite na nečuvnen način zgodovino „Slovenije“, samo na korist Vašemu društvu (kdo bi Vam očital „sebičnost“!) Dan 3. julija Vi zatrjujete, da je sloga mej Vami in „Slovenijo“, pa ste prejšnji večer 2. julija „Sloveniji“ onečastili Ciril in Metodov večer ter potem moralno bili posajeni pred vrata! Vi trdite, da provocirate menda le z „auffallende Ruhe“, pa je na Ciril in Metodov večer Vaš podpredsednik v javnej seji pred odborovo mizo predsedniku „Slovenije“ iz rok trgal list, kojega predsednik „Slovenije“, čeravno mu je bil raztrgan, vestno hrani kot dokument Vaše „auffallende Ruhe“! In zdaj javno debutirate s slogo!! Ali se ne bojite lagati?! Ali ne mislite, da bode 50—100 onih, ki poznajo Vaše delovanje na Dunaji, rekli Vam doma in povsod, da ste predrzni pačitelji resnice! Svoje delovanje povzdignete 100 milj nad zemljo, kako se žrtvujete v „Sloveniji“ in „literarnem društvu“, pa od vsega nij družega sadu kakor razpor, natolcevanje, obrekovanje! O odbor „literarnega društva“ slabo uslugo storil si svojemu društvu.

Vaš pamflet sicer nij vreden odgovora; dokazovanje je v njem tako puhlo, logika Vaša tako kilava, Vaše laži dajo se z roko tipati; a ker ste vedoma pačili resnico, ker ste obrekovali, in ker sem kot skoro desetleten dopisnik „Slovenskega Naroda“ vendar malo ponosen na svojo dopisovateljsko čast, bodem Vam odgovoril mirno in stvarno. Zdaj se ve da ne bodem mnogo ozira jemal, in vsejedno mi je, če kamen, ki ste ga sè Sisifovimi silami in mukami privarili na vrh hriba, koga izmej Vas pomečka, če bo „hurtig mit Donnergepolter“ zropotal v globino.

Spisal bodem knjižico ter v njej razpravljaj zgodovino „Slovenije“ in „literarnega društva“; dobo „Slovenije“, ko so v njej delovali: Šuklje, Jurčič, Levec, Krsnik, Tavčar itd. itd. Dokazal bodem iz vseh let obstanka „Slovenije“, kako se je v njej slovstveno delovalo od njenega začetka pa do danes. Ocenil bodem se ve da mimogrede od Vas visoko hvalisane zasluge Vašega „Sloveniji“ od poroda nasprotnega društva; razkril bodem svetu Vaše delovanje posebno, kako gojite slogo od početka Vašega društva do današnjega dne. Resnica mora na dan! Ta knjižica obsegala bode ob enem zgodovino razvijanja slovenskega življa na Dunaji, njega vesele in žalostne trenutke. Njen čisti dohodek namenjen

je knjižnici „ademičnega društva Slovenija na Dunaji“.

Da bodem vedel, koliko eksemplarov se je ima tiskati, prosim nekdanje in sedanje ude „Slovenije“ kakor tudi vse njene prijatelje, naj se naroče na njo po listnicah pod naslovom: „Resnica mora na dan“ Wien, Josefstadt, poste restante.

Domače stvari.

— (Jurčičeva slika), katero je naslikal večji naš slikar Simon Ogrin izpostavljena je od danes dalje v Kolmanovej prodajalnici na glavnem trgu.

— (Prizivna obravnava) zaradi Vesteneckovega kazinskega škandala bode 19. avgusta pred c. kr. ljubljansko deželno sodnijo.

— (Sokolovskemu večeru), katerega priredi društvo s prijaznim sodelovanjem pevskega zbora ljubljanske čitalnice drevi ob 8. uri v čitalnični restavraciji za slovo društvenemu predtelovadcu in učitelju telovadbe gospodu Josipu Ginterju, je naslednji spored: 1. Vogel. „Mladini“, zbor. 2. Nagovor staroste Fr. Ravnikarja. 3. Jenko. „Šta čutiš“, zbor. 4. Nedvčd. „Domovina“, zbor. 5. Kouplet, poje g. Peregrin Kajzel. 6. Mašek. „Vojaška“, zbor. 7. Tomažovic. „Slovo“, čveterospev. Mej posameznimi točkami sviral bode kvintet laških godcev. Članovi „Sokola“ so prošeni, da se blagovolijo gotovo vsi udeležiti tega večera. Želja je, da pridejo v polnej društveni obleki.

— (Umrli) je v Ljubljani dné 28. t. m. g. Fran Omahen, upokojeni c. kr. sodnik in zdaj beležnik v Ljubljani. Blag mu spomin!

— (Učiteljska konferenca) za ljubljanski šolski okraj je bila včeraj ob 10. uri v licejalnem poslopju. Navzočnih je bilo 25 učiteljev in 4 učiteljice. Predsedoval je okrajni šolski nadzornik g. Bizjak. Za namestnika je bil imenovan g. učitelj Stojec z Vrhnike. Poročal je g. učitelj Gregorin s Črnuč o „izreji in disciplini v ljubljanskejši šoli“, g. Papler, učitelj v Borovnici, pa o „šolskih vrtilih“. Obe poročili sta se razpravljali v slovenskem jeziku in z veliko pohvalo bili odobreni. V stalni odbor bili so voljeni gg. Levstik, Govekar, Papler in Kuhar. Vodsek za okrajno knjižnico pa dozdani funkciji narji. Gosp. okrajni šolski nadzornik je s slovenskim govorom zaključil zborovanje in trikrat Živio in Slava zaklical Nj. veličanstvu cesarju, čemer so navdušeno pritrdili vsi zborovalci in stoječ so zapeli cesarsko pesen. G. Stojec se je končno zahvalil g. nadzorniku

zadnjih igrar podvrgel tem spremembam. Nasledniki njegovi kakor Eubulos, Antiphanes in drugi so se v obče držali teh pravil, ker jih je Anaksandridova nesreča opozorila. Ta je namreč iz neke Euripidove igre parodiral te le besede: „Narava daje samo zapovedi ter se malo briga za naše postave“, ter stavil mesto besede „narava“ besedo „mesto“ in radi tega bil je obsojen k smrti od gladi.

Odslej se je komedija pravilno razvijala in modrijani so jo tako-le definirali:

„Komedija nam ne predstavlja vseh napak, temveč samo tiste, ki so „zasmehovanje vredne“ in to velja še o dandenašnji komediji. —

Če se še je tu pa tam, seveda je bilo to le redkokedaj, pokazal kor na odru, tedaj se je vpletalo, kakor nekedaj, petje mej deklamacijo.

Ogledavši si uže na kratko razvoj tragedije in komedije treba nam je še nekoliko

besedij spregovoriti o tretje vrsti igralskih iger t. j. o satiri.

Tudi satira se je izcimila iz Dionizovega bogočastja, ker so kori silenov in satirov uganjali vsakojake burke. Splošno priznanje, kojega so dobivali taki korovi, dalo je pesnikom pogum k novim igrar, satiram.

V satiri se nam predstavljajo resnobni čini ob jednem komično in tragično, torej satira tako nekako veže tragedijo s komedijo. Satira razloča se od tragedije po osebah, koje nam predstavlja, po živem in dostikrat ostrem govoru ter v tem, da konec igre nij in ne sme biti nikdar žalostnega obsega, od komedije pa v tem, da je njen govor vzvišen in da se nikdar ne peča s posameznimi osebami. Njena bistvena lastnost je krotkost dejanja in to zategadelj, ker je bila satira le samo v zabavo ter imela ta namen, da je ljudstvo, ki se je uže treh iger (predstav) zaporedoma udeleževalo, razveseljevala. Udje

korovi bili so oblečeni, kakor satiri ter so zdaj živahno plesali zdaj zopet popevali ali pa se pogovarjali z bogovi in junaci. Aischylos je bil v tej stroki precej srečen in tako tudi Sophokles in Euripides pa vendar ne tako, kakor pesnika Achaïos in Hegemon. Zadnji je obogatil satiro s tem, ka je uže znane igre od prizora do prizora parodiral, kar je jako dopadlo. V dokaz služi nam naj končno ta dogodek: Ko se je enok njegova gigantomahija predstavljala ter občinstvo ravno prav židane volje bilo, prišla je vest, da je vojska bila v Siciliji tepena. Hegemon je takoj odkazal, da naj se igra konča. Atenčanje pa so ostali na svojih sedežih mirno in tiho, ogrnili si svoja oblačila, nekoliko trenutkov žalovali, potem pa zopet zvesto poslušali — nadaljevano igro. Po igri so dejali, da nijso hoteli pokazati svoje slabosti ter javiti svoje bolezni v gledišči navzočnim tujcem.

Bizjaku za izvrstno in nepristransko vodstvo obravnav. Po zboru sešli so se učitelji z g. nadzornikom vred v salonu čitalnične restavracije pri skupnem obedu, kjer se je veselo napivalo in pelo.

— („Slovenske Matice“ tajnik), g. Fran Orešec, je uže prišel v Ljubljano in bode s 1. pr. m. avgusta prevzel tajnikovo poslovanje.

— (Promocija.) G. Andrej Sancin, doma s Primorskega, bil je pred kratkim na tukajšnjem vseučilišči promoviran za doktorja prava. G. Sancin je Slovenec z dušo in telom, dobro vešč slovenščini, kar je pokazal z izvrstnim berilom v pravniškem odseku društva „Slovenije“.

— (Iz Zagreba) nam poroča znani naš gospod dopisnik dne 28. julija: Davi ob 11. uri 5 minut smo čutili jak potresni sunec, katerega je oznanjalo podzemeljsko gromenje; tudi po noči okolo 3. ure v jutro so nekateri čutili slab potres.

— (Zopet velik požar.) Iz Žirov v idrijskem sodnem okraji se nam naznanja, da je v ponedeljek zjutraj pogorela skoro vsa vas Dobračevo. Ljudje so bili ta sopraznik sv. Ane šli skoro vsi k sv. maši na Ledince. Mej tem je jelo goreti. Po kakej nepravilnosti se je vnelo, še nij dognano. Zgorelo je 19 hišnih števil z raznimi kmetijskimi poslopji, kot hlevi, kozolci itd. Zgorelo je tudi več goveje živine (jednemu samemu gospodarju 7 glav) in prašičev. Šestnajstleten fant, ki je bolan ležal v postelji, storil je strašno smrt. Hoteč se rešiti, je zlezal pod peč, ki se je nad njim sesula; nogi sta mu čisto odgoreli. Škoda je velika, ker je ljudem zgorelo tudi vse seno in vse strneno žito, katerega so bili kozolci polno naloženi. Koliko je bilo zavarovanih, nij znano. Baje jeden sam. Kolika reva!

— (Sneg o sv. Jakopu.) Piše se nam z Gorenjskega dne 28. t. m.: Prekrasen, hladen, prav pomladansk dan imamo danes; a drugače je bilo včeraj. Dež — ki je bil sicer polju vrlo potreben, kajti suša je uže preveč uplivala na vso naravo, večinom so se vodnjaki povsod uže usušili ter je naša sicer tako mogočna Sava postala prav majhen potok — dež je bil ves dan prav pošteno in zrak se je osobito popoldne tako ohladil, da brez vrhnje sušnje nij bilo varno iti na plano. Ugibali smo, da „gre v hribih sneg.“ Danes smo se preverili o istinitosti našega ugibanja: naši gorenjski velikani so globoko z debelim snegom pokriti in tudi naš bližnji sosed, ljubeznjivi Štoržič je dobil veliko belo kapo.

— (Iz Bleda) se nam piše: Naš kraj je letos izredno dobro obiskan. Razen vsak dan mnogobrojno dohajajočih turistov, je tukaj mnogo stalnih gostov. Vse vile in vse gostilnične sobe so polne. Pri Petranu so se naselili bratje Hrvatje. V Lujizini kopelji stane me drugimi odličnimi gosti tudi državni poslanec za trebanjski okraj knez Ernest Windischgrätz s svojo obitelji in svojim bratom. Pri Riklji se zdravi nad 40 oseb, mej njimi je polovica Angležev.

— (Okrali) so v Grasuplju v gostilni pri Koščaku kmetijskega kupčevalca Kosarja iz Male vasi, ki je tam prenočeval. Tatje so mu v spauji trikrat prerežali žep in iz njega vzeli listnico, v katerej je bilo nad 100 gld. Listnico ljudje našli v grabnu pri cesti blizu Koščaka.

— (Furlanska tatova,) katera sta, kakor smo poročali, v železničnem vagonu mej

vožnjo od sv. Petra do Postojne znatno okradla jednega spéchih dveh notranjskih trgovcev, so pijana zasačili in prijeli žandarji v Sežani v neke kavarni. Imela sta lopova še 73 gold. denarja pri sebi. Dolgo sta tajila a potem vender obstala, da sta kavarnarju shraniti dala 250 gold., katere je le ta žandarjem tudi izročil. Ostale novce sta najbrže kje poskrila ali shraniti dala. Okrajna sodnija v Postojni stvar preiskuje.

Prošnja.

Trikrat uže nas je letos huda nesreča zadela. V dan sv. Jožefa je pogorelo na Spodnjem Brniku sedmim posestnikom vse poslopje; velikonočni ponedeljek je razen dveh števil, pogorela vsa vas Polica in včeraj v dan sv. Jakoba je v Cerkljah 38 hiš z drugimi poslopji. Večji del so zadeti bajtarji, katerim nij ostalo družega nego lačna družina. Prvi dve nesreči smo zmagovali in nesrečnim sami pomagali, ali v tretjej največjej nesreči smo primorani klicati dobrotnike na pomoč. Vsak dar bode s hvaležnostjo sprejet, in vsakemu darilecu ključemo uže naprej: Bog povrni stoterno. Slavna uredništva raznih časopisov prosimo, žalostne te vrstice ponatisniti in mile darove sprejemati.

V imenu zadetih:

Andrej Vavken

Ant. Golobič

župan

župnik.

„Slov. Nar.“ uredništvo je pripravljeno prejemati darove v novcih in bode prijavilo ime darovalca.

Razne vesti.

* (Pogumna deklica.) Dve petnajstletni deklici, ki sta z odliko izvršili četrti razred meščanske šole, hoteli sta stopiti v učiteljsko pripravnico v Peštu. Ali na tem učiteljski je baje taka navada, da spričalo nij zadosti, temveč treba še priporočila katere vplivne osebe, ker tako priporočilo je prav za prav zrelosti dokaz! Ker ti deklici takega priporočila nijsta imeli, odbita jima je bila prošnja. Ali jedna teh deklic zaradi tega nij izgubila poguma, ampak zarotila se je, da jo morajo v šolo vzeti, naj velja, kar hoče ter prosila pri cesarju avdiience in ta prošnja je bila uslišana. Cesar je milostivo poslušal nje pri- tožbo ter odgovoril: „Le umiri se, dete moje, jaz ti pomorem.“ Pravijo, da je učiteljski gosp. vodja zelo čudno gledal, ko je prejel od cesarja ukaz, da mora sprejeti obe deklici, katerima je prošnja odbil.

* (Vožnja po zraku iz Amerike v Evropo.) V novem Jorku se je ustanovila družba in uže precej novcev nabrala, da se napravi zračna ladija, s katero se spusti prof. A. King po zraku iz Amerike v Evropo. Družba trdno veruje, da se ta vožnja posreči.

* (Bistroumen sodnik.) „Pungolo“ pripoveduje to le čudno dogodbo: Sodnik... je imel obsoditi malopridneža, ki je bil zasačen na črešnji in se je črešnji dobro napasel. Sodnik je menil, da ga zaradi tatvine ne sme obsoditi, ker nič nij odnesel in se „corpus delicti“ nij našel; kakor blisk pa se zasveti sodniku v glavi in obsodi malopridneža — zaradi prepovedane paše.

Umrli so v Ljubljani:

27. julija: Neža Meglič, gostija, 61 let, Mestni trg št. 17, za vodenico. — Helena Škrjanec, gostija, 59 let, Cesta v mestni log št. 1, za črevesno tuberkulozo. — Olga Prelesnik, deželnega oficijala hči, 8 1/2 leta, Rimska cesta št. 11, za škrlatico. — Reza Očko, konduktarjeva žena, 45 let, Dunajska cesta št. 15, za sprijenjem drobu.

V deželnej bolnici:

26. julija: Janez Kadunec, delavec, 42 let, za jetiko. — Marija Hampel, privatnega uradnika žena, 44 let, za sprijenjem drobu. — Marija Dolhar, gostija, 55 let, za jetiko.

27. julija: Josip Višnar, črevljar, 33 let, za plućnico. — Ivana Marn, delavčeva hči, 2 m., za drisko.

XIII. izkaz o darilih za Jurčičev spomenik.

Do sedaj je bilo nabranega . 1252 gld. 90 kr. jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Temu so dodali:				
Šestošolci ljubljanskega gimnazija	7	"	—	"
Poljšak Anton v Šturiji	2	"	—	"
Jurčičev čestitelj v Premu	1	"	—	"
Koder A. v Inomostu	2	"	—	"
Zlogar Anton	2	"	—	"
Vilhar Evgen na Kalci	5	"	—	"
Štrucelj Jurij v Ilir. Bistrici	2	"	—	"
Česnik Jurij	1	"	—	"
Skvarče Janez	1	"	—	"
Rebolj Matevž	1	"	—	"
Škrjanec Janez	1	"	—	"
Miselj Josip	1	"	—	"
Višnikar Fran	1	"	—	"
Neimenovan	1	"	—	"
Dovjak Janez	—	"	50	"
Križaj Jarnej	—	"	50	"
Ličan Skender	2	"	—	"
Velikajne Andrej	1	"	—	"
vitez Andrioli Viktor	1	"	—	"
Zarnik Martin	1	"	—	"
Fortuna Fran	5	"	—	"
Vilhar Ivan	20	"	—	"
Skupaj		1311	gld. 90	kr.

jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Dunajska borza 29. julija

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld. 90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	"	75
Zlata renta	94	"	—
1860 drž. posojilo	132	"	50
Akcije narodne banke	833	"	—
Kreditne akcije	364	"	40
London	117	"	35
Srebro	—	"	—
Napol.	9	"	31
C. kr. cekini	5	"	55
Državne marke	57	"	35

Vsem dragim sorodnikom in sočutnim prijateljem javljam podpisani žalostno vest, da je Bogu dopalo, po dolgej in težkej bolezni našega iskreno ljubljene soproga, oziroma očeta, tasta in starega očeta, gosp.

Fraňa Omachen-a,

upokoj. c. kr. sodnika in c. kr. beleznika, poklicati iz tega v boljše življenje. Zaspal je v Gospodu danes popoldne ob 6. uri, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 72. letu starosti.

Pogreb bode v soboto dne 30. t. m. popoldne ob 6. uri iz hiše v Salendrovih ulicah h. št. 4 na pokopališče sv. Krištofa.

Maše zadušnice se bodo brale v stolnej cerkvi.

Dragi umrli se priporoča v blag spomin.

V Ljubljani, dne 28. julija 1881.

Franja Omachen, roj. pl. Koschacker, soproga.

Gustav Omachen, Albin Omachen, sinova.

Antonija Omachen, omožena Urban, Marija Omachen, omožena pl. Gspan, Josipina Omachen, omožena Gottschling, Ema Omachen, omožena Einspieler, hčere.

Viktor Urban, c. kr. geometer, dr. Julij pl. Gspan, c. kr. beleznik, dr. Karel Gottschling, odvetnik, Toma Einspieler, c. kr. sod. pristav, zeti.

Ludovik, Beno, Viktor, Hugo in Berta Urban, Alfonz, Teodor in Franja Gspan, Pavla Gottschling, unuki. (434)

2000 gld.

lahko na leto zaslužijo gostilničarji in kupčevalci. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštne podvzetji: F. Schlosser, Trst. (419—6)

Samo na borzi

more se v tako ugodnem času ob rastočih in padajočih kurzih s 100 gold. vsak teden lahko pridobiti od 10 do 20 gold. — Na pisma takoj odgovorjam.

Wechselstube

F. Friedländer in Wien,

Stadt, Wollzeile 5. (325—8)